

د افغانستان اسلامي جمهوري دولت
د فرهنگ د پروگرامي وزارت
د کورنيو پروگرامي ادارت

MS Window Note

د پوهنې وزارت سره ثبت 1125

د تریزو ضياء العلوم

خصوصي عالي لېسه

صاف چاپ پيال

مجهز کمپيوټر لېس

مجهز ساينس لېس

Ketabton.com

(شاگرد نوم)
ترکیب کورونکی: نورولي قربان
لړیکه: 0778288863 — 0700858266
Noorwall.qourban@Gmail.com: Gmail
Noorwall Qourban: Facebook

Qurban photo copy

سريزه

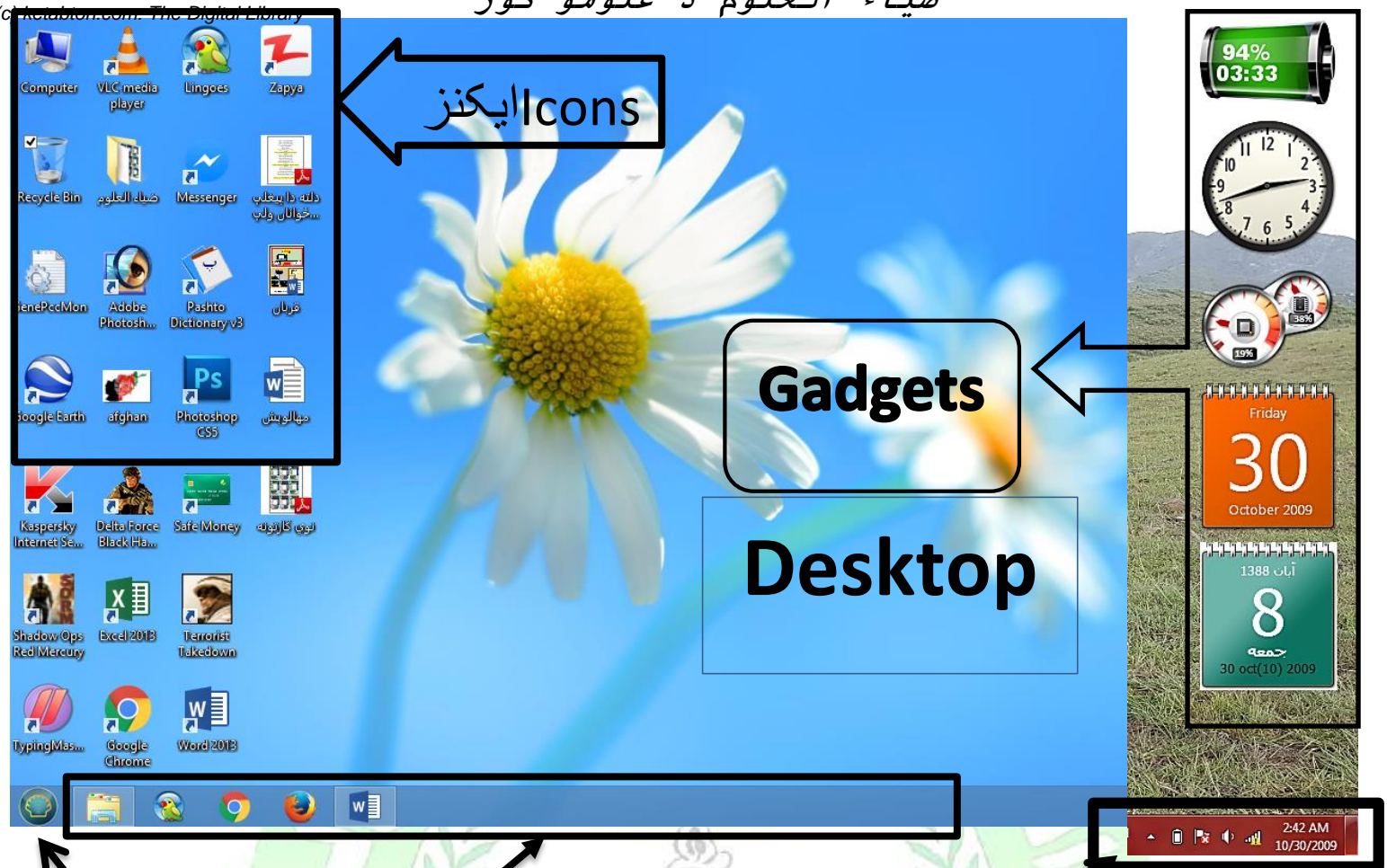
د لوی او بښوونکي څښتن په سپيڅلي نامه: لکه څرنګه چې موجوده پيړۍ د تکنالوژۍ پر مټ بسيا ده، د تکنالوژۍ زده کړه د موجوده بشر لازمه او اساسي اړتيا ده. يو د تکنالوژۍ له وسايلو څخه کمپيوټر ده چې په ټولو خصوصي مکاتبو کې د يوه مضمون په صفت تدريسيزي او کمپيوټر د زده کړې لپاره مسلسلي مطالعې ته اړتيا ده که په کمپيوټر باندې پرله پسې عملي کار ونه شي ډېر زر له حافظې څخه خارجيزي (هيريږي). نو داچې اکثره شاگردان په کورونو کې خپل کمپيوټر نه لري او په امتحان کې کومه داسې لاره نه لري ترڅو دوی امتحان ته ځان آماده کړي نو د دې لپاره هر استاد ډول ډول میتودونه کاروي ترڅو شاگردانو ته دخل يوه سالمه لاره پيدا کړي. نوما هم د يوه استاد په صفت دا ستونزه درک کړي او خپلو شاگردانو ته مې د (MS Window) پروګرام يو وړوکی شان چيپټر د دريم څخه تر پنځم ټولګي پوري شاگردانو ته تيار کړی ده ترڅو راتلونکي امتحان ته د دې چيپټر له لارې مطالعه وکړي. په دې چيپټر کې ما ترخپلې وسې پوري کوشش کړیده چې هر يو کمانډ په ډېر ساده لهجه تشریح کړم د لا اسانتيا په خاطر مې د چيپټر په هر مخ کې د کمانډ عکس او لاندې مې ورته يو وړوکی تعريف ليکلی ده او بل مخ په تشه صفحه کې بايد شاگردان له ځانه ډېره تشریحات وليکي.

د لوړو ټولګيو شاگردانو ته مې بيا د (ms Word, MS excel) Window learning جوړ کړیده ترڅو په کور کې ترې استفاده وکړي.

دا چې انسان نيمګړی ده زما په ليکنه کې به ختما نيمګړتياوې موجودې وي ستاسو نيوکو او انتقادونو ته سترګې په لار يم .

په پښتانه مينه نورو لي قربان

0700858266

Start button

Taskbar

Notification Area

Icons: د هر پروگرام شکل ته ايکنه وايي.

Gadgets: د کمپيوټر تنظيموونکي برخي لکه ساعت، جنټري او داسې نورو برخو ته وايي.

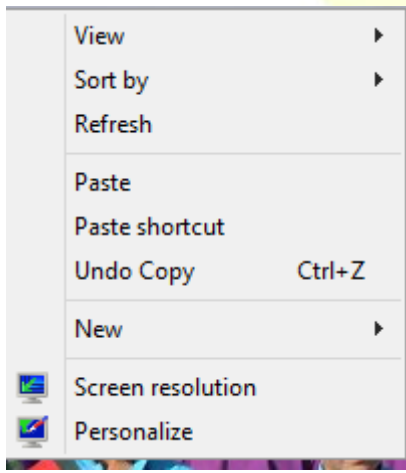
Start menu: د ستارټ بټن و هلو وروسته چې کله ستارټ مينو خلاصه شي نو د هغې له لاري مور

Desktop: کولای شو چې هر ډول پروگرام (Software) خلاص کړو.

د کمپيوټر هغه برخه ده چې هلته ټولې ايکنې پرته وي او يا چې په background کوم تصوير بنکاري همدا د ډسکټاپ ساخه ده.

Pop up menu د بني کليک کولو وروسته په ډسکټاپ باندې يو ليست بنکاره کيږي چې د هغې په وسيله د ډسکټاپ ايکنو يا شکلونو ترتيبات کيږي.

Personalize په مدد کولای شو چې د ډسکټاپ Desktop ته تصويرونه او رنگونه بدل کړو.

د کمپیوټر پیژندنه او تاریخچه

کمپیوټر د لاتیني ژبې د compute له کلمې څخه اخیستل شویده چې مانا یې محاسبه (شمیرنه ده) کله چې (R) ور جمع شي نوبیا محاسبه کوونکي (شمیرونکي) په مانا ده یا کمپیوټر یو ډیجیټل برقي ماشین ده چې سخت او مشکل کارونه په لنډ وخت کې ترسره کوي

یا: کمپیوټر هغه بریښناييز ماشین دی چې پروگرام منونکی وی او منطقي اوریاضيکي اجرات تر سره کوي.

دلومړی ځل لپاره کمپیوټر په (1942م) کال کې د یو امریکایي عالم الاتاسوت بري لخواه د امریکا په هاردوارډ پوهنتون کې اختراع او جوړ شوو.

په (1960م) کال کې یو لوی کمپیوټر جوړ شو چې دیوې کوتې په اندازه وو او په یو وخت کې ورته ډېر کار کوونکي ورته په کار وو.

اولین کوچنی کمپیوټر (personal computer) چې (PC) په نامه یادېږي په 1979م کال کې جوړ شو.

او وروسته کمپیوټر ته د کمپیوټر نوم د چین هیواد له خواه ورکړل شو

کمپیوټر دوي ۲ برخو ویشل شوی ده چې یوې برخې ته یې Software وایي. سافټویر د کمپیوټر هغه برخه ده چې په سترگو لیدل کېږي خو لمس کېږي نه یا ټول هغه پروگرامونه چې په کمپیوټر کې د ننه ترسره کېږي سافټویر په نامه یادېږي لکه: Microsoft office, zapy, vlc, etc

چې بلې برخې ته یې Hardware (سخته الې چې ورته په پښتو ژبه کې ورته وایي) چې عبارت دي له Mouse, keyboard, CPU, monitore, printer, loud speaker

کمپیوټر له څلورو اصلی واحدونو (برخو) څخه جوړ شوی دی ۱: موس Mouse ۲: کیبورډ Keyboard: ۳: مانیتور Monitor ۴: CPU

1: Mouse: - یامورک هغه اله ده چې د کمپیوټر د چالانیدو څخه وروسته د کار د شروع حای د همدې الې په وسیله ټاکل کېږي.

Keyboard 2: یا لیک دره :دا د کمپیوټر هغه برخه ده چې په دې د هرې ژبې

الفباموجوده ده او د همدې لیکدرې په واسطه هر ډول عمليې ترسره کيږي کیبورډ بټنې په درو برخو ویشل شوی دي .

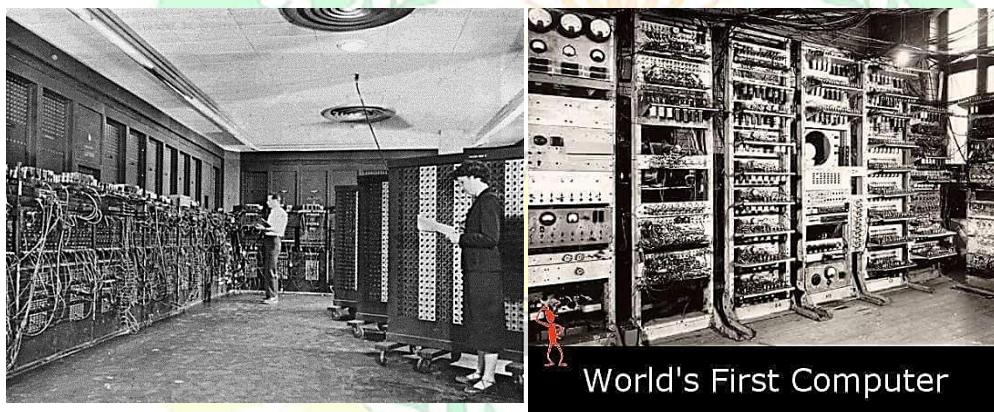
الف: د عددونو او الفبا بټنې .

ب: د لیک نښو او علامو بټنې.

ج: خاص بټنې چې په دې بټنو کې وظیفوي ، قلفوونکي او نوري بټنې شاملې دي.

Monitor3: منیتور: د تلویزون په څیر یوه پرده ده او هغه عمليې چې په کمپیوټر کې د ننه ترسره کيږي د منیتور د شیشه یا پرده باندې لیدل کيږي.

کله که بل سکرین یا پروجکتور د کمپیوټر سر وصل کوو نو د کیبورډ څخه (Start+p) بټن وهو بیا به مور ته یوه مینو ښکاره شي په هغه کې (duplicate) باندې کلیک کوو نو کمپیوټر به دسکرین سره وصل شي.

لومړی کمپیوټر

مورک Mouse

تاسیس کال: ۱۳۹۳

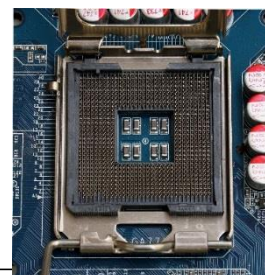

Keyboard لیک دره

Printer پرینټر

loud speaker لودسپیکر

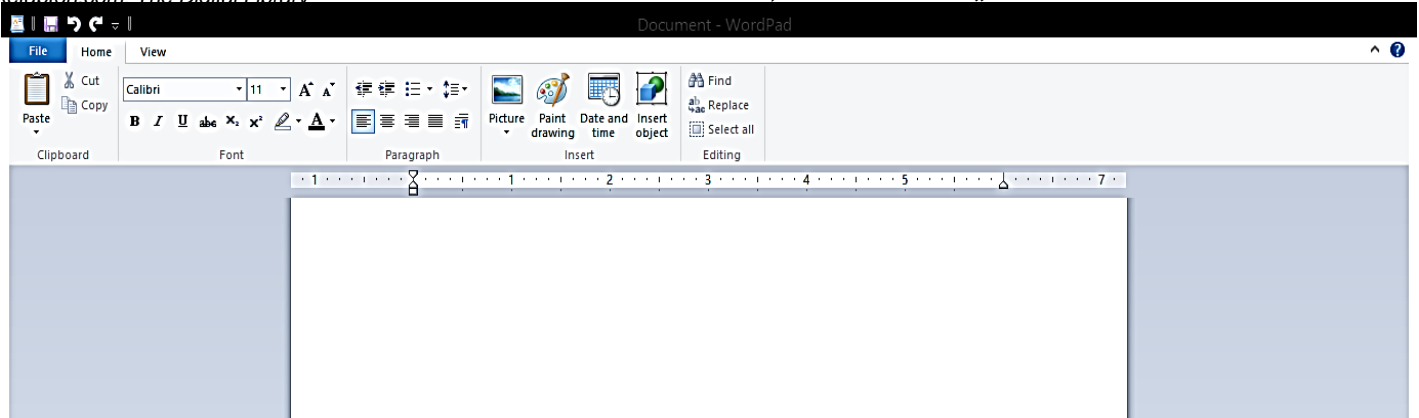
لیدونی Monitor

USB فلش

سکینر

(CPU) central processing unit

Word pad: پروگرام د وینډو له اساسي پروگرامونو څخه ده چې د لیکنې لپاره استعمالیږي

د Word pad وورډ پډ پروگرام د خلاصولو طریقه لومړی په ستارټ بټن باندې کلیک کوو او په search box ورته (Word pad) لیکو او وروسته انټر بټن وهو

Cut: په وسیله یوه لیکنه له یو ځای څخه ورو په لومړي ځای کې به نه پاتې کیږي او بل ځای ته به مکمله ځي. (ctr+x)

Copy: په وسیله یوه لیکنه له یو ځای څخه ورو په لومړي ځای کې به هم پاتې کیږي او بل ځای ته هم ځي. (Ctrl+C)

5: Paste: په وسیله هغه لیکنه چې مور د CUT, Copy له لارې راخیستي وي هغه پرې اچولی شو (Ctrl+V)

Bold (B): په وسیله کولای شو چې لیکنه لږه غاټه کړو. (Ctrl+B)

Italic (I): په مرسته کولای شو چې لیکل لږ څه کاره یا مات کړو. (Ctrl+I)

Under line: په وسیله کولای شو چې د لیکنې لاندې یو لیکه واچوو. (Ctrl+U)

Picture: په وسیله کولای شو چې یو تصویر راواخلو. ۱۳۹۳

Paint drawing: په وسیله کولای شو چې د فینټ پروگرام څخه وورډ پټ پروگرام ته رسمونه راولو.

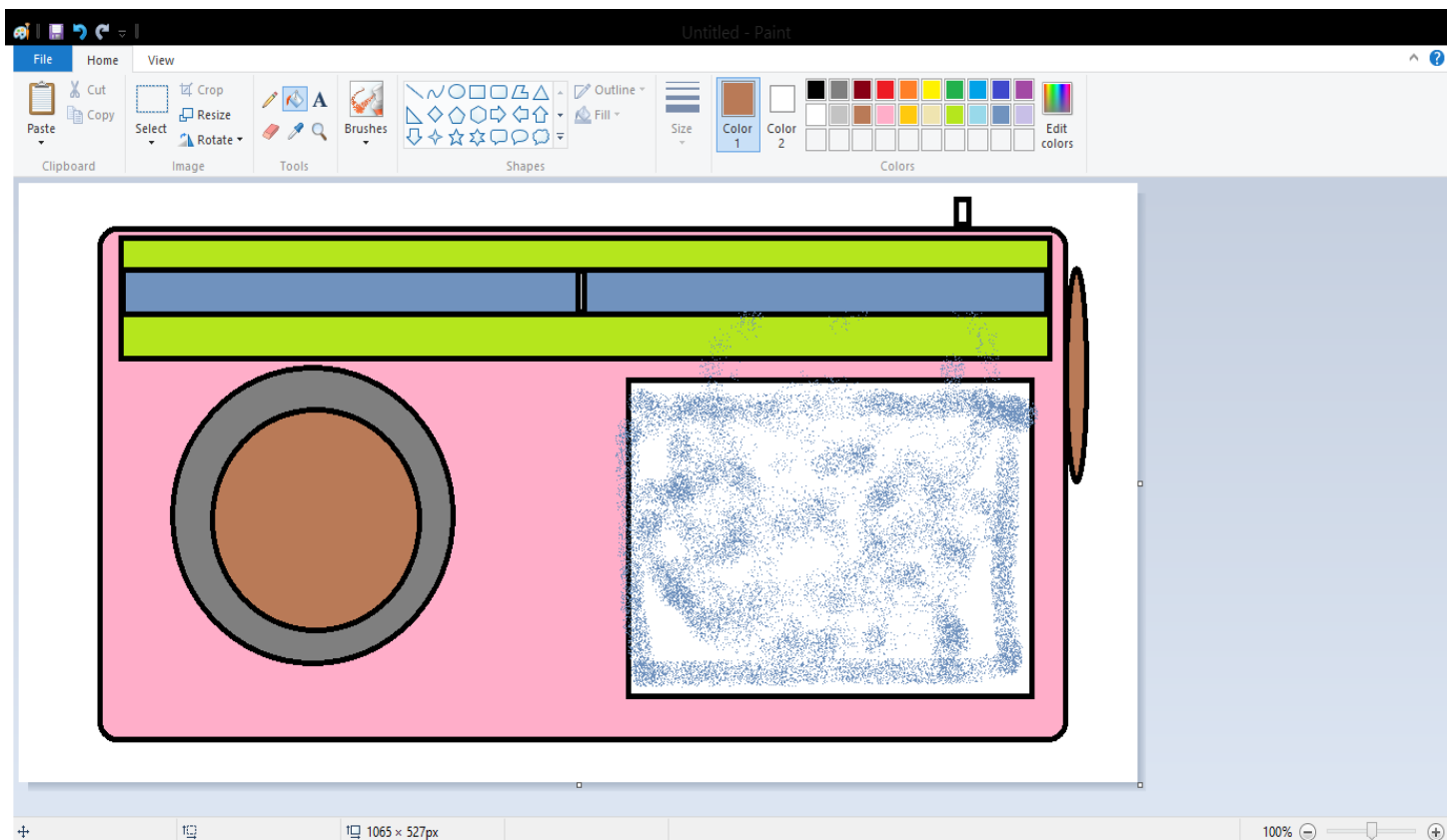
Date and time: په وسیله کولای شو چې تاریخ او وخت ولیکو.

Insert object: په مدد کولای شو چې د بل پروگرام څخه وورډ پډ پروگرام ته د هغې پروگرام څخه یو څه راولوو.

Find: په وسیله کولای شو چې په خپله لیکنه کې نومونه او لغاتونه پیدا او ولټوو. (Ctrl+F)

Replace: په مرسته کولای شو چې په خپله لیکنه کې نومونه، لغانونه په نورو نومونو بدل کړو.

Select all: په مرسته کولای شو چې ټوله لیکنه انتخاب کړو. (Ctrl+A)

Paint: پروگرام د وینډو له اساسي پروگرامونو څخه ده چې د رسمونو، رنگمالي او ډيزاين لپاره استعماليري

د Paint پينټ پروگرام د خلاصولو طريقه لومړی په ستارټ بټن باندې کليک کوو او په search box

کې ورته (paint) لیکو او وروسته انټر بټن و هو.

select په مدد کولای شو چې يوه مخصوصه ساخه انتخاب کړو

Crop په مدد کولای شو چې کوم ځای مويه کار وي هغه دځان لپاره پرې کړو يايی crop کړو.

Resize په واسيطه کولای شو چې ديوه عکس يا د شکل اندازه کمه يا زياته کړو.

Rotate په مدد کولای شو چې موريو عکس يا هم يوتصويرد درجو په اندازه يو بل حواته کوږ کړو.

Pencil په مدد کولای شو چې مورن دخپلي خوبني ليکنه يا هم امضا وکړو خو هغه دپينسل په واسيطه.

Eraser په واسيطه کولاسی شو چې که په يو شکل يا په يو عکس کې مو غلطي کړي وي هغه صفا کړو او له سره يی سم کړو

Fill with color په مدد کولای شو چې مورن يو عکس يا شکل ته رنگ ورکړو يعنې له رنگه يی ډک کړو

Color picker که چېرې ديوه تصوير يا کوم بل څه رنگ مورن خوښ شي نو ددې کمانډ په واسيطه سره يی کولای شو چې په خپل عکس باندې يی افلاى کړو

Text په مدد کولای شو چې په دننه شيف يا عکس کې دخپل ځان لپاره دليکنې لپاره يو text خلاص کړو يعنې په شکل کې ليکنه کولای شو

Magnifier په مدد کولای شو چې يوه مخصوصه ساخه دځان لپاره رانږدې کړو

Brush په مدد کولای شو چې په مختلفو بروشونو سره ليکنه وکړو.

Outline shape په واسيطه کولای شو چې د عکس يا کوم بل شيف دځنډو ساخه منظمه کړو يا يی ترتيب کړو

Fill په مدد کولای شو چې مختلفو شيفونو يا عکسونو ته رنگ ورکړو.

Size په مدد کولای شو چې د برش لپاره دپراخوالي اندازه وټاکو،

Edit color په مدد کولای شو چې رنگونو کې تغيرات راولو.

Zoom in په مدد کولای شو چې ليکنه نږدې يا عاټه کړو

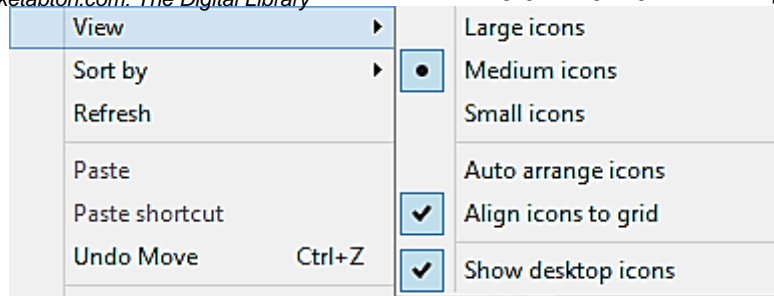
Zoom out په مدد کولای شو چې ليکنه ليرې (ورپا) کړو

Ruler خط کش راته وبنايه يا يی بند کړو

Save: يو فايل په يوه ځای کې ثبتولی شو

Save as: باندې يو فايل په مختلفو ځايونو کې په مختلفو نومونو باندې ثبتولی شو.

Large Icons

دلا رج ایکنز په واسطه مور دډیسک ټاپ پر مخ ټولې ایکنې عتولی شو.

Medium Icons

په واسطه مور دډیسک ټاپ پر مخ ایکنز منځ میل کولی شو یعنی نه به ډېر عانت وي او نه به ډیر کوچني وي

Small icons

د دې په مرسته کولای شو چې په ډیسکټاپ باندې شکلونه کوچني کړو.

Auto arrange icons

په دې که علامه واچوو نو بیا مور نه شو کولای چې ایکنې له یو ځای څخه بل ځای ته یوسو او که چیرته ایکنې په ډیسکټاپ باندې کډوډي (عیرې منظمې) وي نو په دې کې چې علامه واچوو ټولې به په خپله منظمې شي.

Align icons to Grid

په دې که علامه واچوو نو بیا ایکنې به له یو ځای څخه بل ځای ته ځي خو له لین څخه به نه ووځي.

Show Desktop icons

که چیرې په دې کې علامه لگیدلي وي نو په د سکتاپ به ایکنې ښکاري او که علامه نه وي نو ایکنې به ورکې (پټې) وي.

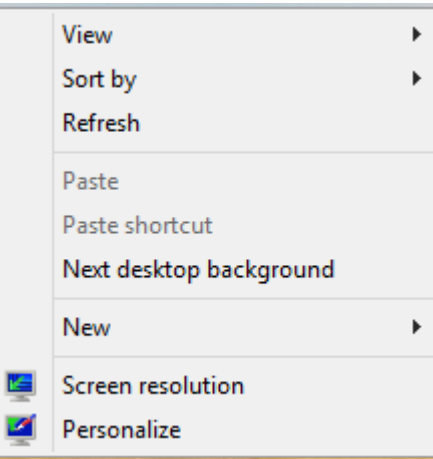
Sort by

د دې په واسطه کولای شو چې ایکنې د الفبا په ترتیب منظمې کړو.

Refresh

په دې باندې کمپیوټر تازه کیري که کله کمپیوټر کمزوری کیدو نو دا کمانډ یو څو ځله وهو شارټ کټ یې F5 بټن ده.

که مور یو قایل.ویدیو،تصویر یا هر څه چې لیزو نو که کټ باندې یې وړو نو په لومړي ځای کې به نه پاتې کیږي او بل ځای ته به په مکمل ډول ځي که غواړو چې په دواړو ځایونو کې د پاتې شي نو بیا COPY باندې کلیک کوو .

PASTE

د کټ کاپي نتیجې ته فیست وایي یانې که مور کاپي یا کټ راخیستي وي نو کوم ځای ته یې چې وړو نو Paste باندې کلیک کوو

Screen Resolution

په دې باندې د کمپوټر مانیتور (سکرین) ترتیبولی شو اندازه یې پرې عاتوو با یې پرې کوچنی کوو لیکل اندازه پرې منظمه کولای شو.

Personalize

Windows

ویندو ته ځکه ویندو ویل کیږي چې په هغه کې هرڅه دیوه کرکي په شکل خلاصیږي

:د کمپوټر هغه برخه چې هلته ایکنز، گیدگیټس icons, gadgets پراته او یا چې په سکرین باندې عکس Disk Top ثبت وي.

Coarser یا Mouse pointer

د موس شکل یا هغه نښه چې کار پرې کوو د کرسر په نوم یادېږي.

Mouse

Scheme: په مرسته کولای شو چې د کرسر شکل بدل کړو

Snap to

کله چې په دې کې علامه واچوو نو که کوم شی delete کوو یا یې save کوو نو د NO yes بکسی ته به کرسر په خپله توپ اچوي

Hide pointer while Typing

که چېرې په دې افشن کې علامه واچوو نو کله چې په کمپوټر ټایپینگ کوو نو کارسر به په خپله ورکېږي.

Display pointer Trails: په دې کې علامه یا چیک مارک ولگوو نو د موس کرسر پسي به د ستایل لپاره اوږده لکی جوړیږي.

Show location of pointer when I press C T R key

که چیرې په دې افشن کې علامه واچوو نو چې کله کرسر رانه ورک شي نوچې کنټرول بتن ووهو کرسر به خپله راته اشاره کوي (ځان به درته بنایي)

کله که وغواړو چې کمپیوتر د سکرین یا پروجکتور سره وصل کړو نو د کیبورډ څخه ستارټ بتن نیسو او p ووهو مور ته به یو مینو بنکاره شي چې د هغې په مرسته یې په لاندې ډول ورسره نښلوو.

۱: **Disconnect projector:** که په دې کلیک وکړو نو پروجکتور به بند وي کمپیوتر په مانیتور کې به کار کوو.

۲: **Duplicat:** کمپیوتر او سکرین دواړه به کار کوي (دواړه به فعال وي)

۳: **extend:** پروجکتور یا سکرین او د کمپیوتر مانیتور به فعال وي خو د کمپیوتر په مانیتور به ټوله عملیې اجراء کیږي او په سکرین یا پروجکتور به یوازې د disk tap چې کوم تصویر ثبت وي هغه به بنایي.

۳: **projector only:** د کمپیوتر مانیتور یا سکرین به بند وي ټوله عملیې به د سکرین پروجکتور په پرده بنکاري.

Action Center

کې مور ته هغه پیغامونه مخکې له مخکې راځي چې کمپیوتر ته زیان رسوونکي وي او دو مشکلاتو په اړه خبرداری راکوي او دا مشکلات بیا د Trouble shouting په مرسته حل کولای شو

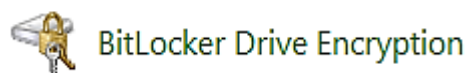
Folder Options

Open each folder in the same window: که چیرې په دا افشن کې علامه ولگوو نو هر فولدر فایل به په یوه ویندو (کړکی) کې خلاصیږي.

Open each folder in the same window: که چیرې په دا افشن کې علامه ولگوو نو هر فولدر فایل به په ځانته ځانته ځانگړي ویندو (کړکی) کې خلاصیږي.

Single click to open on item: که پدې افشن کې چیک مارک ولگوو نو هر څه به په یوه کلیک سره خلاصیږي.

Double click to open item (single click to select): که پدې افشن کې چیک مارک ولگوو نو هر څه به په دوو کلیکونو سره خلاصیږي او په یوه کلیک سره به صرف انتخابیږي.

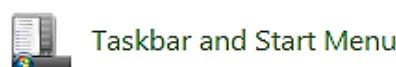

مور کليک کوو نو نو هغه به راته په څنگ کې راته بنایي.

د دې کمانډ په مرسته کولای شو چې د کمپیوټر ډراوونو ته پاسورډ یا کوډ ولگوو.

Recover key هغه کيلي ده چې که هغه پاسورډ درنه هېر شوی وي چې ډراوونو ته مو ورکړی وو نو دا کيلي به په یو ډراوو کې درسره وي او د دې په مرسته یې خلاصولی شی.

1 که وغواړو چې ټاسک بار خلاص کړو نو بڼی طرف (Right) کليک کوو او وروسته personalize ته څو ټاسک بار به چې طرف لاندي خوا کونج کې موجود وي disk top لاندي خواکې کې هم موجود وي.

د Task Bar په اړه لنډ معلومات .

Task Bar appearance

- Lock the task bar په واسطه ټاسک بار کولب کولای شو.
- Auto-hid- the task bar که په دې کې علامه وي نو ټاسک بار د ورک وي او که کرسر ورنیردې پخپله به راښکاره کيږي
- Use small icons په ټاسک بار کې دې ایکنز کوچني وي.

2 Task Bar location on screen : په دې سره د ټاسک بار موقعیت ټاکلی شو (لاندي پورته چې طرف بڼي طرف) بیولی شو.

3 Restor de fault icon behaviour : که په دې باندي کليک وکړو ټول تاثیرات دې عادي خالت ته راشی.

Power of actions

- ⇐ Switch user: په دې سره بل user ته انتقال کولای شو.
- ⇐ Log off: که دې سره کليک وکړو نو معلومات هم ختمولای شي ورسره. او کمپیو ټر به بند وي
- ⇐ Lock: په دې سره که په کمپیوټر کې پاسورډ لگیدلی وي نو کولب به شي.
- ⇐ Restart: په دې باندي خپل کمپیوټر یو ځل بند شي او بیرته به په خپله چلاند شي.
- ⇐ Sleep: په دې باندي ئې خپل کمپیوټر خوبیولی کولای شو.
- ⇐ Hibernate: که په دې باندي کليک وکړو عمليې دې جریان ولري خو کمپیوټر به بند وي او کوم پروگرامونه چې خلاص وي هغه به په هماعه ځای باندي ولاړ وي .

Esc	~ `	! @	# \$	% ^	& *	( )	- +	=	⌫		
← Q ض ←	W ص	E ث	R ق	T ف	Y ع	U ع	ا ه	O خ	P ح	[ج	] چ
A ش پښ	S س ی	D ی ي	F ب پ	G ل ا	H ا ا	J ت پ	K ن ن	L م ة	: ک :	، ک ؛	Enter
Shift	Z ز ظ	X ط ي	C ز ژ	V ر ء	B ب ذ	N ن د	M م و	، و ،	. و ،	/ و .	SHIFT
CTRI	FN	ST	ALT	نورولي قربان				ALT	CTRL		

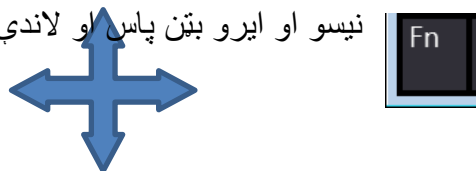
کله چې د کیبورډ په یوه بټنه کې دوه توري راغلي وي نو که غواړو چې دویم توری ولیکو نو شیفټ نیسو هماغه بټن و هو نو دویم بټن وهل کیږي.

او که په انگلیسي کې یو توری په غاټو لیکو نو Shift نیسو او کوم بټن چې ووهو نو هغه عدد په په غاټو لیکي.

کیبورډ ژبه انگلیسي څخه پښتو ته او یا بلې ژبې ته بدلوو نو Alt نیسو او وروسته Shift بټن ووهو نو ژبه به په اتومات ډول بدله شي.

او که چیرته د انگلیسي توري له غاټو څخه ورو او له ورو څخه غاټو ته اړوو نو د کیبورډ څخه Caps lock بټن و هو.

او غواړو چې د کمپیوټر رڼا تیزه یا کمه کړو نو د Fn بټن نیسو او اېرو بټن پاس او لاندې بټن و هو

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**